JIZZAX VILOYATINING TASHQI SAVDO AYLANMASI (2020- yil yanvar-may oylari uchun dastlabki ma'lumot)

TASHQI SAVDO AYLANMASI VA BALANSI (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

Jizzax viloyatining tashqi iqtisodiy faoliyati, xususan tashqi savdo sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning pirovard natijasi aholining turmush darajasiga bevosita o'z ta'sirini o'tkazadi.

2020- yil yanvar-may oylari yakuni bilan viloyatning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 206,7 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2019- yilning mos davriga nisbatan 4,8 mln. AQSh dollariga yoki 2,3 % ga kamaydi.

1-diagramma

Tashqi savdo aylanmasi

(mln. AQSh dollari)

Ma'lumot uchun: O'zbekiston Respublikasi tovarlar tashqi savdosi statistika ko'rsatkichlarini shakllantirishda, tashqi iqtisodiy faoliyat tovar nomenklaturasi (keying o`rinlarda TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o'rinlarda – XSST) ishlatiladi. Bu o'z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi.

JIZZAX VILOYATI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI ENG YUQORI ULUSHGA EGA BO`LGAN DAVLATLAR (2020-yil yanvar-may, mln. AQSh dollari, ulushi, % da)

Tovarlarni XSST bo'yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o'rtasida o'tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

TSA da eksport hajmi 38,0 mln. AQSh dollariga (17,8 % ga kamaydi) va import hajmi 168,8 mln. AQSh dollariga (2,1 % ga oshdi) yetdi. Hisobot davrida –130,8 mln. AQSh dollari qiymatida passiv tashqi savdo balansi qayd etildi.

1-jadval

Top-10 davlatlar	TSA	Eksport	Import	Ulushi, % da
Xitoy Xalq Respublikasi	66,3	5,2	61,1	32,1
Chexiya	34,2	-	34,2	16,6
Litva	25,1	-	25,1	12,2
Turkiya	21,8	9,0	12,8	10,6
Rossiya Federatsiyasi	21,5	11,6	9,9	10,4
Latviya	10,9	-	10,9	5,3
Koreya Respublikasi	7,0	-	7,0	3,4
Qozog'iston	4,0	3,3	0,7	2,0
Tojikiston	2,2	2,2	-	1,1
Qirg'iz Respublikasi	1,8	1,8	-	0,9

So'nggi yillarda hukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishda, eksportni qo'llab-quvvatlash, import o'rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida, eksport tarkibida sezilarli o'zgarishga erishildi.

Jizzax viloyati, jahonning 40 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Xitoy Xalq Respublikasi (32,1 %), Chexiya (16,6 %), Litva (12,2 %), Turkiya (10,6 %), Rossiya Federatsiyasi (10,4 %), Latviya (5,3 %), Koreya Respublikasida (3,4 %), Qozog'iston (2,0 %), Qirg'iz Respublikasida (0,9 %) qayd etilgan.

JIZZAX VILOYATINING MDH DAVLATLARI VA BOSHQA DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

2-jadval

	Mln. AQSh dollari	2019- yilning yanvar-mayga nisbatan % hisobida	Yakunga nisbatan % hisobida
Tashqi savdo aylanmasi	**206,7**	**97,7**	**100,0**
MDH davlatlari	31,9	57,3	15,4
Boshqa davlatlar	174,8	112,2	84,6
Eksport	**38,0**	**82,2**	**100,0**
MDH davlatlari	20,0	78,6	52,6
Boshqa davlatlar	18,0	86,5	47,4
Import	**168,8**	**102,1**	**100,0**
MDH davlatlari	12,0	39,4	7,1
Boshqa davlatlar	156,8	116,2	92,9
Saldo	**-130,8**	**x**	**x**
MDH davlatlari	8,0	**x**	**x**

	Mln. AQSh dollari	2019- yilning yanvar-mayga nisbatan % hisobida	Yakunga nisbatan % hisobida
Boshqa davlatlar	-138,8	x	x

2019- yil yanvar-may oylarida viloyatdagi jami eksportda MDH davlatlarining ulushi 52,6 % ni, va o‘tgan yilning shu davriga nisbatan (21,4 %) ga kamaydi, boshqa xorijiy davlatlarning ulushi 47,4 % ni, o‘tgan davrga nisbatan (14,5 %) ga kamaydi, jami importda MDH davlatlarining ulushi 7,1 % ni, tashkil etdi va o‘tgan yilning shu davriga nisbatan (60,6 %) ga kamaydi, boshqa xorijiy davlatlarning ulushi 92,9 % ni, tashkil etdi va o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 16,2 % ga oshdi.

JIZZAX VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

Viloyatning ayrim hamkor davlatlar bilan tashqi savdo aylanmasi

3-jadval

Davlat nomi	2019- yil yanvar-may *(mln. AQSh dollari)*	2020- yil yanvar-may *(mln. AQSh dollari)*
Xitoy	**41,2**	**66,3**
eksport	6,0	5,2
import	35,2	61,1
saldo	-29,2	-55,9
Rossiya	**32,9**	**21,5**
eksport	13,5	11,6
import	19,3	9,9
saldo	-5,8	-1,6

JIZZAX VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-may, mln. AQSh dollari

Qozog'iston	**11,3**	**4,0**
eksport	4,7	3,3
import	6,6	0,7
saldo	-1,9	2,5
Turkiya	**36,9**	**21,8**
eksport	8,5	9,0
import	28,4	12,8
saldo	-19,9	-3,8
Koreya Respublikasi	**13,7**	**7,0**
eksport	0,00	0,00
import	13,7	7,0
saldo	-13,7	-7,0
Germaniya	**2,3**	**0,7**
eksport	0,5	0,00
import	1,8	0,7
saldo	-1,3	-0,7
Afg'oniston	**0,76**	**0,48**
eksport	0,76	0,43
import	0,00	0,05
saldo	0,76	0,3
Yaponiya	**1,95**	**0,004**
eksport	0,02	0,00
import	1,93	0,004
saldo	-1,91	-0,004
Ukraina	**2,9**	**0,56**
eksport	1,0	0,39
import	1,9	0,16
saldo	-0,9	0,23

JIZZAX VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

Belarus	**1,6**	**1,15**
eksport	0,2	0,42
import	1,4	0,73
saldo	-1,2	-0,31
Qirg'iz Respublikasi	**1,6**	**1,83**
eksport	1,4	1,83
import	0,2	0,00
saldo	1,2	1,83
AQSh	**0,29**	**0,007**
eksport	0,01	0,001
import	0,28	0,006
saldo	-0,27	-0,005
Tojikiston	**0,43**	**2,22**
eksport	0,43	2,21
import	0,00	0,01
saldo	0,43	2,20
Eron	**3,4**	**0,87**
eksport	1,6	0,18
import	1,8	0,69
saldo	-0,2	-0,51
Litva	**18,4**	**25,1**
eksport	0,00	0,00
import	18,4	25,1
saldo	-18,4	-25,1
Hindiston	**1,2**	**0,77**
eksport	0,00	0,11
import	1,2	0,66
saldo	-1,2	-0,55

TASHQI SAVDO AYLANMASI QITALAR KESIMIDA (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

Turkmaniston	**0,86**	**0,53**
eksport	0,14	0,16
import	0,72	0,37
saldo	-0,58	-0,21

Viloyat rezidentlarining tashqi savdo operatsiyalari asosan Osiyo jami tovar aylanmasining 51,8 %, Yevropa jami tovar aylanmasining 46,9 %, va Amerika 0,1 % davlatlari bilan amalga oshirildi.

2-diagramma

Viloyat tashqi savdo aylanmasining qit'alar bo'yicha taqsimlanishi %

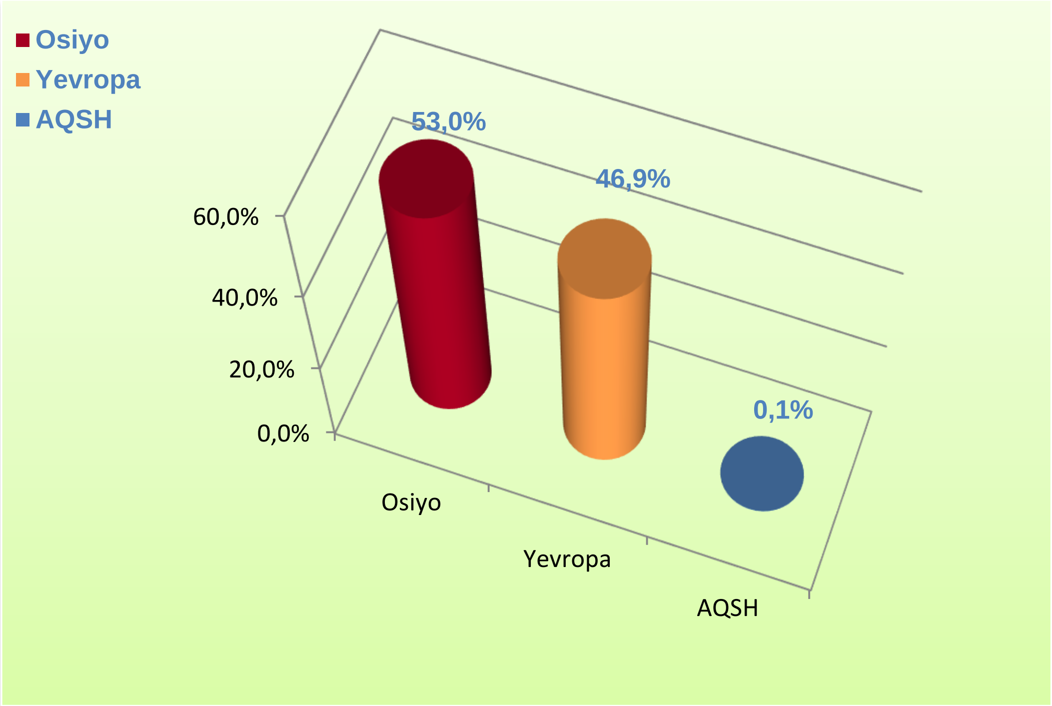

MDH davlatlarining jami tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 15,4 % ni tashkil qiladi. Ular orasida Rossiya, Qozog'iston, Ukraina va Belarussiya, Tojikiston va Qirg'iziston davlatlari asosiy yirik ulushga ega xamkor davlatlar hisoblanadi.

Shuningdek, boshqa xorijiy davlatlarning jami tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 84,6 % ni tashkil qiladi.Ular orasida Xitoy, Turkiya, Koreya Respublikasi, Eron, Italiya, Germaniya, Gonkong, Litva, Britaniya, Afg'oniston va Avstriya davlatl ariasosiy yirik ulushga ega hamkor davlatlar hisoblanadi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI TUMANLAR KESIMIDA (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

Umuman olganda, tashqi savdo aylanmasida asosiy hamkor davlatlar Turkiya, Qozog'iston, Rossiya, Koreya Respublikasi, Ukraina, Xitoy xisoblanadi.

4-jadval

Tashqi savdo aylanmasi tumanlar kesimida

(ming. AQSh dollari)

3-jadval

	Tashqi savdo aylanmasi	O'tgan yilning shu davriga nisbatan %	Eksport	O'tgan yilning shu davriga nisbatan %	Import	O'tgan yilning shu davriga nisbatan %
Viloyat bo'yicha	**206,7**	**97,7**	**38,0**	**82,2**	**168,8**	**102,1**
shu jumladan:						
Jizzax sh	47,0	69,1	14,8	80,0	32,1	65,0
tumanlar						
Arnasoy	1,4	39,3	0,8	186,8	0,6	18,1
Baxmal	1,4	62,6	1,0	139,4	0,4	24,7
G'allaorol	2,7	13,7	1,0	43,1	1,7	9,7
Sh.Rashidov	10,5	100,8	0,9	33,9	9,6	125,0
Do'stlik	5,0	72,4	4,7	122,0	0,3	9,9
Zomin	8,4	52,4	1,6	64,4	6,8	50,2
Zarbdor	2,9	16,0	0,8	31,6	2,1	13,6
Zafarobod	49,2	34,3p	1,3	137,7	47,9	38,3p
Mirzacho'l	0,6	6,4	0,3	2,4p	0,3	3,0
Paxtakor	10,5	47,2	8,0	123,1	2,5	15,9
Forish	65,4	2,3p	1,4	66,3	64,0	2,5p

JIZZAX VILOYAT TASHQI SAVDO AYLANMA-SIDA EKSPORT (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

	Tashqi savdo aylanmasi	O‘tgan yilning shu davriga nisbatan %	Eksport	O‘tgan yilning shu davriga nisbatan %	Import	O‘tgan yilning shu davriga nisbatan %
Yangiobod	1,0	62,2	0,8	64,9	0,2	54,7
Aniqlanmagan tashkilotlar	0,6	34,2	0,4	24,0	0,2	130,2

EKSPORT

2020- yil yanvar-may oylarida eksport hajmi 38,0 mln. AQSh dollarga teng bo‘lib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 82,2 % ni tashkil etdi, va shuning bilan birga jami tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 18,4 % ni tashkil qildi.

Xususan **mashina va asbob uskunalari** 0,4 mln. AQSh dollari o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 18,5 %ni tashkil etdi, umumiy eksport hajmiga nisbatan ulushi 1,3 % ni, **kimyo mahsulotlari** 0,8 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 1,9% ga oshdi,umumiy hajmiga nisbatan ulushi 2,1 %, **boshqa mahsulotlar** 28,9 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 2,4% ga oshdi, ulushi 75,8 %, **paxta tolasi** 0.5 mln AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 44,6 % ga kamaydi, ulushi 1,3 %, **oziq-ovqat mahsulotlari** 6,8 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 44,6 % ga kamaydi, ulushi 17,9 %, **qora va rangli metall** mahsulotlari 0,9 mln. AQSh dollari, o‘tgan davrga nisbatan 2 martaga oshdi, ulushi 1,1 %, **xizmatlar** 0,2 mln. AQSh dollari, o‘tgan davrga nisbatan 81,0 % ga kamaydi,umumiy hajmiga nisbatan ulushi 0,5 %, ni tashkil etdi.

JIZZAX VILOYAT TASHQI SAVDO AYLANMA-SIDA EKSPORT (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

5-jadval

Eksport tarkibi

	Jami		MDH davlatlari		Boshqa davlatlar	
	mln. AQSh doll.	O'tgan yilga nisbatan, %	mln. AQSh doll.	O'tgan yilga nisbatan, %	mln. AQSh doll.	o'tgan yilga nisbatan, %
Eksport	**38,0**	**82,2**	**20,0**	**78,7**	**18,0**	**86,5**
Oziq-ovqat mahsulotlari	6,8	44,1	3,6	60,7	3,2	34,0
Paxta tolasi	0,5	23,2	0,0	0,0	0,5	22,7
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	0,8	101,9	0,6	150,0	0,2	0,0
Qora va rangli metallar	0,9	2м	0,9	2м	0,0	0,0
Mashina va asbob - uskunalar	0,4	18,5	0,4	19,0	0,05	47,7
Xizmatlar	0,2	81,0	0,08	95,3	0,08	70,9
Boshqalar	28,9	112,4	14,8	89,2	14,0	155,6

JIZZAX VILOYAT TASHQI SAVDO AYLANMA-SIDA IMPORT (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

3-diagramma

Tovar va xizmatlar eksporti tarkibi
(umumiy xajmiga nisbatan ulushi %)

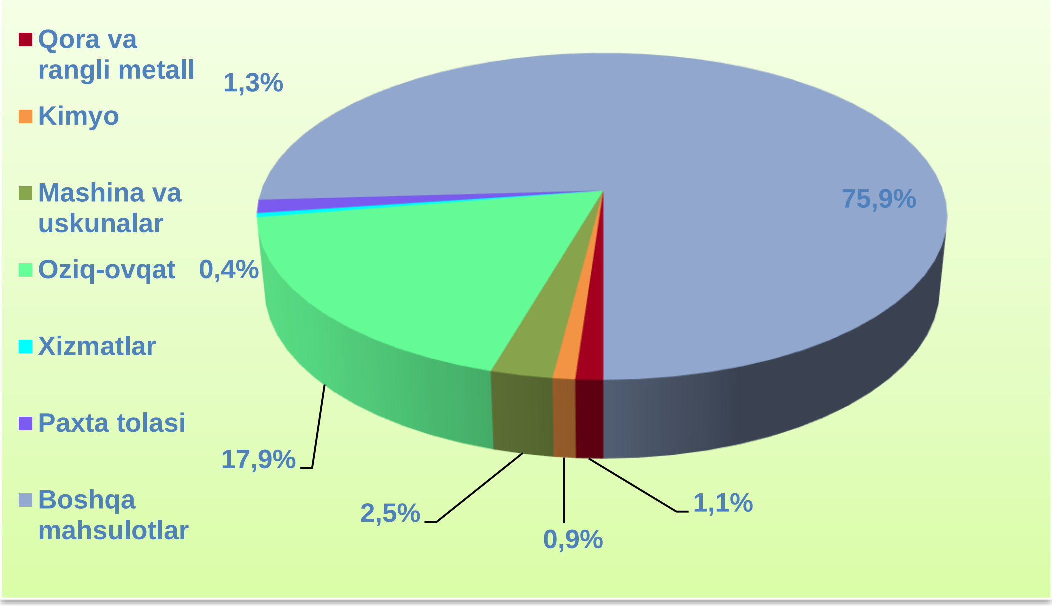

IMPORT

Joriy yilning yanvar-may oylarida import hajmi 168,8 mln. AQSh dollarga teng bo‘lib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 2,1 % ga oshdi, va shuning bilan birga jami tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 81,4 % ni tashkil qildi.

Xususan **mashina va asbob uskunalari** 131,7 mln. AQSh dollari o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 18,1 % ga oshdi, umumiy import hajmiga nisbatan ulushi 78,0 % ni, **kimyo mahsulotlari** 10,3 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 17,8 % ga kamaydi, umumiy hajmiga nisbatan ulushi 6,1 %, **boshqa mahsulotlar** 15,2 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 27,8 % ga kamaydi, ulushi 9,0 %, **oziq-ovqat mahsulotlari** 3,3 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 76,4 % ga kamaydi, ulushi 2,0 %, **qora va rangli metall** mahsulotlari 7,7 mln. AQSh dollari, o‘tgan davrga nisbatan 25,4 % ga oshdi, ulushi 4,5 %, **yoqilg‘i mahsulotlari** 0,5 mln. AQSh dollari o‘tgan davrga nisbatan 62,2 % ga kamaydi, umumiy hajmiga nisbatan ulushi 0,3 % ni tashkil etdi.

JIZZAX VILOYAT TASHQI SAVDO AYLANMA-SIDA IMPORT (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

4-diagramma

Import tarkibidagi mahsulotlar ulushi (2020- yilning yanvar-may oylari, %)

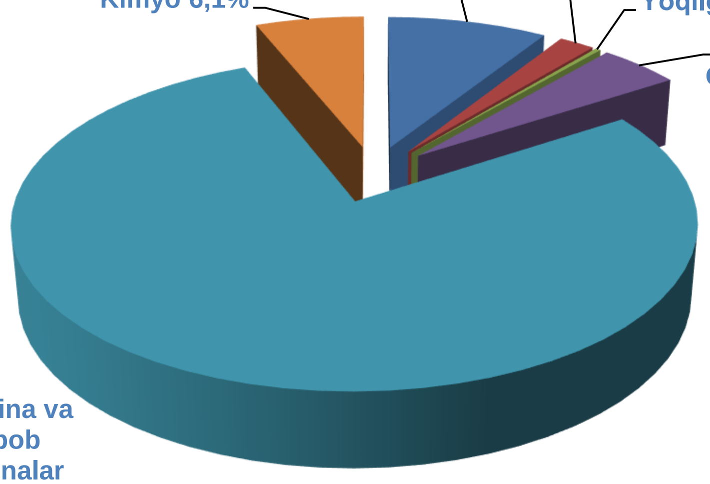

6-jadval

Import tarkibi

	Jami		MDH davlatlari		Boshqa davlatlar	
	mln. AQSh doll.	o'tgan yilga nisbatan, %	mln. AQSh doll.	o'tgan yilga nisbatan, %	mln. AQSh doll.	o'tgan yilga nisbatan, %
Import	**168,8**	**102,1**	**12,0**	**39,5**	**156,8**	**116,1**
Mashina va asbob-uskunalar	131,7	118,0	1,2	18,5	130,5	124,2

JIZZAX VILOYAT TASHQI SAVDO AYLANMA-SIDA IMPORT (yanvar-may, mln. AQSh dollari)

Oziq-ovqat mahsulotlari	3,3	23,6	2,9	27,1	0,4	12,1
Kimyo mahsulotlari va buyumlari	10,3	81,2	1,2	60,0	9,1	85,0
Rangli va qora metallar	1,3	*125,4*	*0,4*	*80,0*	*7,4*	*56,6*
Xizmatlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Energiya manbaalari va neft mahsulotlari	0,5	37,8	0,4	33,3	0,07	70,4
Boshqalar	15,2	72,2	5,9	62,8	9,4	80,3

Tashqi iqtisodiy faoliyat
va savdo statistikasi bo‘limi
Tel.:72-221-51-26